

Sygn. akt I C 1285/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 marca 2013 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : **SSO Dorota Stawicka - Moryc**

Protokolant : Robert Purchalak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 marca 2013 r. we W.

sprawy z powództwa M. H.

przeciwko (...) w W.Oddziałowi Terenowemu we W.

o ustalenie

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powódki na rzecz strony pozwanej kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powódka M. H.w pozwie skierowanym przeciwko (...) Oddział Terenowy we W.wniosła o:

1. ustalenie, że powódka jest rolnikiem indywidualnym oraz prowadzi gospodarstwo rolne w myśl przepisów art. 2 pkt 2, art. 5 ust. 1 i 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2012, poz. 803);

2. ustalenie, że powódce przysługiwało prawo do udziału w przetargach ustnych ograniczonych, organizowanych przez stronę pozwaną – (...) Oddział Terenowy we W.na sprzedaż nieruchomości rolnych wchodzących w skład (...), na podstawie ogłoszeń:

- (...) z dnia 12.06.2012 r.;

- (...) z dnia 12.06.2012 r.;

- (...) (...) - (...) z dnia 18.06.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 19.06.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 19.06.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 19.06.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 20.06.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 20.06.2012 r.;

- (...) (...) - (...) z dnia 27.06.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 02.07.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 04.07.2012 r.;

- (...) (...) - (...) z dnia 03.07.2012 r.;

- (...) (...) z dnia 03.07.2012 r.;

Ponadto powódka wniosła o zasądzenie na jej rzecz od strony pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając zgłoszone w pozwie żądania powódka wskazywała, że strona pozwana w miesiącach czerwcu i lipcu 2012 r. podała do publicznej wiadomości ogłoszenia o organizowanych przetargach ustnych ograniczonych na sprzedaż nieruchomości rolnych położonych na terenie województwa (...), wchodzących w skład (...) Skarbu Państwa. Powódka, zgodnie z treścią ogłoszeń przetargowych, zgłosiła się do 13 organizowanych przez pozwaną przetargów, przedkładając wymagane dokumenty. Zamiarem powódki było nabycie nieruchomości rolnych w celu powiększenia prowadzonego przez nią rodzinnego gospodarstwa rolnego, przy czym ilość gruntów stanowiących jej własność, zarówno będących w jej posiadaniu, jak i wydzierżawionych oraz nabytych w drodze organizowanych przetargów przez (...), nie przekroczyłaby arealu 300 ha. Do wskazanych przetargów powódka nie została jednak dopuszczona z uwagi na fakt, że, w ocenie pozwanej, nie spełniała ona kryteriów rolnika indywidualnego, w związku z okolicznością braku osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego (wydzierżawienia na rzecz osoby trzeciej nieruchomości wchodzącej w skład tego gospodarstwa).

Powódka wskazywała, że wniosła odwołanie od decyzji odmawiających dopuszczenia jej do przetargu do Dyrektora (...) Oddział Terenowy we W., a następnie - co do 8 przetargów - złożyła skargi do Prezesa (...) w W. na bezprawne działania Dyrektora Oddziału Terenowego (...) we W., polegające na utrudnianiu i udaremnianiu procedur przetargowych. Ponadto pełnomocnik powódki wniósł zastrzeżenia na czynności przetargowe wraz z wnioskami o wstrzymanie dalszych czynności przetargowych. Wszelkie złożone skargi i zastrzeżenia zostały rozpatrzone negatywnie dla powódki.

W ocenie powódki, fakt, że jest ona rolnikiem indywidualnym został w sposób dostateczny wykazany dokumentami składanymi zgodnie z procedurami przetargowymi, nadto jest on potwierdzony decyzjami (...) w sprawie płatności do gruntów rolnych będących jej własnością. Powódka podkreślała, że nie istnieje żaden przepis ustawy zakazujący rolnikowi indywidualnemu wydzierżawiania posiadanych przez niego własnych nieruchomości rolnych. Przepis art. 6 ustawy z dnia 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (DZ.U nr 64, poz. 592 ze zm.) w sposób pełny i wyczerpujący określa definicję rolnika indywidualnego, natomiast art. 2 pkt 2 tej ustawy określa definicję gospodarstwa rolnego. Jest nim gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów kodeksu cywilnego, o obszarze nie mniejszym niż 1 ha użytków rolnych, zaś gospodarstwem rodzinnym (art. 5 powołanej ustawy) jest gospodarstwo rolne prowadzone przez rolnika indywidualnego, w którym łączna powierzchnia gruntów rolnych jest nie większa niż 300 ha. W ocenie powódki, stosowanie przez organizatora przetargu pozaustawowych kryteriów w prowadzonej procedurze przetargowej należy traktować jako praktyki naganne, niedozwolone, stwarzające stan niepewności prawnej i naruszające prawa uczestników przetargu. Powódka wskazywała zarazem, że w aktualnym stanie prawnym nie istnieje droga sądowa do unieważnienia prowadzonych przez stronę pozwaną przetargów na etapie ich przeprowadzania, możliwość ta otwiera się wyłącznie dla uczestników przetargów i to dopiero po zawarciu umowy sprzedaży przez organizatora przetargu z innym oferentem. Z zaprezentowanego przez stronę pozwaną stanowiska wynika, że powódka wskutek decyzji komisji przetargowej podjętej bez wyraźnego umocowania prawnego nawet nie uzyskała statusu uczestnika przetargu. W rezultacie według strony pozwanej, powódce nie przysługuje ani prawo składania zastrzeżeń na czynności przetargowe ani też ewentualna droga sądowa wynikająca z przepisu art. 70⁵ k.c. W ocenie powódki, opisane wyżej postępowanie pozwanej narusza konstytucyjne prawa powódki oraz powszechnie obowiązujące przepisy.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając swoje stanowisko strona pozwana w pierwszej

kolejności podniosła, że po stronie powódki brak jest interesu prawnego do ustalenia, że powódka jest rolnikiem indywidualnym oraz prowadzi gospodarstwo rodzinne w myśl przepisów art. 2 pkt 2, art. 5 ust. 1 i art. 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r., a także ustalenia, że powódce przysługiwało prawo udziału w przetargach opisanych w petitum pozwu. Przy takiej konstrukcji żądania pozwu, powódka chce uzyskać zapewnienie na przyszłość (w ewentualnych nowych przetargach) udziału w charakterze uczestnika przetargu ograniczonego, czego wyraz dała w uzasadnieniu pozwu.

W ocenie pozwanej nie można skutecznie się powoływać na przyszły, ewentualny, hipotetyczny interes prawny, gdyż nie ma pewności, że pozwana ogłosi w tym rejonie przetargi ograniczone, jak również, że powódka nie dokona takich zmian w strukturze własnościowej, że w ogóle nie będzie prowadzić gospodarstwa rolnego. Pozwana zwracała uwagę na to, że przetargi na sprzedaż nieruchomości zostały już przeprowadzone, rodzi się zatem pytanie, jaki cel w niniejszym postępowaniu chce osiągnąć powódka, skoro nie jest dopuszczalne powoływanie się na przyszły interes prawny. W dalszej kolejności pozwana podnosiła, że nie jest uprawnione twierdzenie powódki, że jest ona rolnikiem indywidualnym i prowadzi gospodarstwo rodzinne w rozumieniu przepisów ustawy z 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego. Pozwana zwracała uwagę na to, że głównym założeniem ustawodawcy było, by prowadzenie gospodarstwa i praca w nim miały charakter osobisty i oparte były przede wszystkim na siłach własnych rolnika indywidualnego i jego bliskich, aby gospodarstwo to oparte było na własnym warsztacie produkcyjnym i własnej pracy. Wydzierżawienie przez powódkę nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, zdaniem pozwanej, pozostaje w sprzeczności z osobistym prowadzeniem gospodarstwa.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W miesiącach czerwcu i lipcu 2012 roku (...) Oddział Terenowy we W.ogłosiła przetargi ustane ograniczone na sprzedaż nieruchomości rolnych położonych na terenie województwa (...), wchodzących w skład (...)Skarbu Państwa.

/bezsporne/

W dniu 12.06.2012 r. (...)Oddział Terenowy we W.ogłosiła dwa przetargi ustne ograniczone. Pierwszy z nich (ogłoszenie nr (...)...) dotyczył sprzedaży nieruchomości rolnej niezabudowanej, obejmującej działki nr (...), o pow. 40 ha, działki nr (...)o pow. 39, 45 ha oraz działki nr (...), położone w J., gmina W..

Drugi przetarg (ogłoszenie nr (...)...) dotyczył sprzedaży nieruchomości rolnej, oznaczonej jako działka niezabudowana nr (...), o pow. 40,24 ha, położonej w obrębie geodezyjnym O., gmina W., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Strzelinie, V Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą nr (...). Oba Przetargi zostały wyznaczone na dzień 12.07.2012 r.

/dowód: ogłoszenie (...)...)k. 31-40 386-395, ogłoszenie (...)...)– k.58-65, 463-479, wykaz nr (...)...)k. 460-462 /

W dniu 18 czerwca (...) Oddział Terenowy we W.ogłosiła przetarg ustny ograniczony na sprzedaż nieruchomości rolnej oznaczonej jako działka niezabudowana nr (...), o powierzchni 19,40 ha, położonej w obrębie geodezyjnym J., gmina W., powiat (...)województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Strzelinie, V Wydział Ksiąg Wieczystych, prowadzi księgę wieczystą nr (...). Przetarg wyznaczono na dzień 17.07.2012 r.

/dowód: ogłoszenie nr (...)...)- (...)k. 83-91, k.864-868/

W dniu 19.06.2012 r. (...)Oddział Terenowy we W.ogłosiła kolejne trzy przetargi ustne ograniczone (ogłoszenia nr (...)...),(...)..., (...)...)na sprzedaż następujących nieruchomości:

- nieruchomości rolnej stanowiącej niezabudowaną działkę nr (...) o powierzchni 47,33 ha, położonej w obrębie geodezyjnym W., gmina W., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Strzelinie, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- nieruchomości rolnej stanowiącej niezabudowaną działkę nr (...) o pow. 56,55 ha położoną w obrębie J., gmina W., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Strzelinie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...);

- nieruchomości rolnej obejmującej działki geodezyjne położone w obrębie G., gm. W., powiat (...), województwo (...)dz. (...) oraz udział w wysokości 1/2 części w działce (...)o powierzchni 1,03 ha. Ogólna powierzchnia nieruchomości wynosiła 66,09 ha.

/dowód: ogłoszenie (...)()- k. 102-109, 507-514, ogłoszenie (...)()k. 120-129, 553-562, ogłoszenie (...)()k.140-148, 613-621, wykaz nr (...)()k.504-506, wykaz nr (...)()k. 548-552, wykaz nr (...)()k.609-613/

W dniu 20.06.2012 r. (...) Oddział Terenowy we W.ogłosiła dwa przetargi ustne ograniczone, które wyznaczone zostały na dzień 20.07.2012 r., na sprzedaż:

- nieruchomości rolnej niezabudowanej – działki nr (...), położonej w K., gmina W., o pow. 54, 25 ha;

- nieruchomości rolnej oznaczonej jako działka niezabudowana nr (...) o powierzchni 63,13 ha, położonej w obrębie geodezyjnym K., gmina W..

/dowód: ogłoszenie (...)()- k. 159-166, 666-673, (...)()k. 177-185, wykaz nr (...)()k. 663-665/

W dniu 27 czerwca 2012 r. (...)Oddział Terenowy we W.ogłosiła przetarg ustny ograniczony na sprzedaż nieruchomości rolnej obejmującej niezabudowane działki nr (...)o łącznej powierzchni 35,33000 ha, nr (...) o pow. 17,7900 ha, 146 o pow. 17,000 ha, położone w obrębie geodezyjnym J., gmina W., powiat (...)województwo (...).

/dowód: ogłoszenie nr (...)()- (...)k. 196-206, 827-832, wykaz nr (...)()- (...)k. 824-826/

W dniu 02.07.2012 r. strona pozwana ogłosiła przetarg ustny ograniczony na sprzedaż nieruchomości rolnej stanowiącej działkę niezabudowaną nr (...) o pow. 27,4300 ha położonej w obrębie geodezyjnym G., gmina W., powiat (...), województwo (...), dla której Sąd Rejonowy w Strzelinie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgi wieczyste nr (...).

/dowód: ogłoszenie nr (...)()- (...)k. 213-223/

W dniu 4.07.2012 r. (...)Terenowy Oddział we W.ogłosiła przetarg ustny ograniczony na sprzedaż nieruchomości rolnych oznaczonych jako działka niezabudowana nr (...)()pow. 7,7900 ha, działka niezabudowana nr (...)o pow. 20,4300 ha, nr (...)o pow. 9,1900 ha, nr (...) o pow. 37,7500 ha, położone w obrębie geodezyjnym W., gmina W., powiat (...)woj. (...), dla których Sąd Rejonowy w Strzelinie, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...).

/dowód: ogłoszenie nr (...)()- (...)k. 230-240/

W dniu 03.07.2012 r. pozwana (...) Oddział Terenowy we W.ogłosiła przetarg ustny ograniczony na sprzedaż nieruchomości rolnej stanowiącej działkę niezabudowaną nr (...)o pow. 38,87 ha, położonej w obrębie geodezyjnym W., gmina W., powiat (...), województwo (...), dla które Sąd Rejonowy w Strzelinie V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...).

/dowód: ogłoszenie nr (...)()- (...)k. 247-255, 795-799, wykaz nr (...)()- (...)k. 793-794/

W dniu 03.07.2012 r. pozwana (...)ogłosiła przetarg ustny ograniczony na sprzedaż nieruchomości rolnych oznaczonych jako działka niezabudowana nr (...)o pow. 8,05 ha. Nr (...), o pow.31,65 ha, położone w obrębie geodezyjnym K., gmina W., powiat (...), woj. (...), dla której Sąd Rejonowy w Strzelinie, V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...).

/dowód: ogłoszenie nr (...)(...)k. 262-271, k. 759-763, wykaz nr (...)()- (...)k. 757-758/

We wszystkich ogłoszeniach o przetargach zastrzeżono, że mogą brać w nich udział wyłącznie rolnicy indywidualni w rozumieniu przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego, tj. osoby fizyczne będące właścicielem, użytkownikiem wieczystym, samoistnym posiadaczem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych nie przekracza 300 ha, posiadające kwalifikacje rolnicze oraz co najmniej od 5 lat zamieszkałe w gminie, na obszarze której położona jest jedna z nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego i prowadzące osobiście to gospodarstwo, zamierzający powiększyć gospodarstwo rodzinne, tj gospodarstwo rolne prowadzone przez rolnika indywidualnego, w którym łączna powierzchnia użytków rolnych jest nie większa niż 300 ha, jeżeli mają oni miejsce zamieszkania w gminie W..

/dowód: ogłoszenie (...)(...)k. 31-40 386-395, ogłoszenie nr (...)()- (...)k. 196-206, ogłoszenie nr (...)(...)k. 213-223, ogłoszenie nr (...)(...)k. 230-240, ogłoszenie nr (...)()- (...)k. 247-255, ogłoszenie nr (...)()- (...)k. 262-271/

Powódka M. H. zgłosiła swój udział we wszystkich opisanych wyżej przetargach, przedkładając dokumenty opisane w ogłoszeniach przetargowych. W ramach dokumentacji przetargowej powódka złożyła oświadczenia, z których wynikało, że na dzień 03.12.2011 r. była właścicielem nieruchomości rolnych położonych w O., o pow. 5, 80 ha, w N., o pow. 1, 59 ha, w N. – o pow. 1, 58 ha, w K. – o pow. 3, 89 ha, w P. – o pow. 131, 45 ha, w tym 131, 15 ha użytków rolnych, w P. – o pow. 15, 68 ha, w tym 13, 97 ha użytków rolnych, w M. – o pow. 47, 77 ha, w M. – o pow. 49, 79 ha. Na dzień 26.06.2012 r. powódka była natomiast właścicielem nieruchomości rolnych, położonych:

1. w O. – o pow. 5, 80 ha,
2. w N. – o pow. 1, 59 ha,
3. w N. – o pow. 1, 58 ha,
4. w K. – o pow. 3, 89 ha,
5. w M. – o pow. 47, 77 ha,
6. w M. – o pow. 49, 79 ha,

przy czym działki wymienione w punkcie 3, 4, 5, 6 zostały wydzierżawione osobom trzecim.

Po przeanalizowaniu dokumentacji powódki, komisje przetargowe nie zakwalifikowały M. H. do żadnego z przetargów, w których zgłosiła swój udział. Komisja przetargowa uznała, że powódka nie odpowiada ustawowej definicji rolnika indywidualnego w myśl ustawy z dnia 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (w brzmieniu przed wejściem w życie nowelizacji z dnia 16.09.2011 r.), albowiem nie prowadzi ona osobiście gospodarstwa rolnego.

/dowód: oświadczenia – k. 397, 402-403, postępowanie z ogłoszenia (...)()- (...)k. 381-459, postępowanie z ogłoszenia (...)()- (...)k. 460-503, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k.504-547, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k. 548-608, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k. 609-662, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k. 663-703, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k. 704-756, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k. 757-823, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k. 824-889, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k.890-935, postępowanie z ogłoszenia nr (...)()- (...)k. 936-990/

Od decyzji komisji przetargowych powódka złożyła odwołania do Dyrektora Oddziału Terenowego we W. (...), domagając się wskazania, z jakich przyczyn nie zakwalifikowano jej do przetargów.

W odpowiedzi na składane przez powódkę odwołania Dyrektor (...) Oddziału (...) we W. poinformował powódkę, że ze złożonych przez nią dokumentów przetargowych – oświadczeń o powierzchni użytków rolnych stanowiących własność i dzierżawionych przez rolnika indywidualnego wynikało, że na dzień 26.06.2012 r., z posiadanych 6 nieruchomości

położonych na terenie gmin W. i O. o łącznej powierzchni 110,12 ha użytków rolnych, cztery nieruchomości o powierzchni 103,03 ha użytków rolnych zostało wydzierżawione przez powódkę osobom trzecim. Osobiście powódka prowadzi jedynie część gospodarstwa rolnego, w skład którego wchodzi obszar 7,39 ha użytków rolnych. Z uwagi na brak osobistego prowadzenia części gospodarstwa rolnego, komisja nie zakwalifikowała powódki do przetargów.

/dowód: odwołanie od decyzji komisji przetargowej z dnia 02.07.2012 r. k. 41-43, 66-68/

Po zapoznaniu się ze stanowiskiem Dyrektora (...) Oddział Terenowy we W., powódka M. H. składała skargi do Prezesa (...) w W. na bezprawne działania Dyrektora (...) we W.A. J., polegające na utrudnianiu i udaremnianiu procedury przetargowej dotyczącej sprzedaży nieruchomości rolnych zaoferowanych do sprzedaży w ogłoszeniach przetargowych.

/dowód: skarga z dnia 09.07.2012 k. 72-76, skarga z dnia 16.07.2012 r., k. 92-95, 110-113, 130-133, 149-152, 167-170, 186-189/

Jednocześnie, pełnomocnik powódki, zgłosił Prezesowi (...) za pośrednictwem Dyrektora Oddziału Terenowego (...) zastrzeżenia do czynności przetargowych dotyczących przetargów, do których powódka nie została zakwalifikowana.

/dowód: zastrzeżenia – k. 52-57, 77-82, 96-100, 114-118, 134-138, 153-157, 171-175, 190-194, 207-211, 224-228, 241-246, 256-260/

W odpowiedzi na złożone przez powódkę skargi i zastrzeżenia, Dyrektor Zespołu (...) poinformował powódkę, że nie wyczerpuje ona definicji rolnika indywidualnego i dlatego nie powinna zostać zakwalifikowana do udziału w przetargach ograniczonych, w których zgłosiła swój udział.

/dowód: pisma (...) k. 229-280, 281-282, 283-284, 285-286, 287-288, 289-290, 291, 292, 293, 294, 295, 296/

Kierownik Biura (...) przyznał M. H. płatności do gruntów rolnych:

- na rok 2007 – decyzją nr (...) z dnia 30.11.2007 r.,
- na rok 2008 – decyzją nr (...) z dnia 18.11.2008 r.,
- na rok 2009 – decyzją nr (...) z dnia 01.12.2009 r.,
- na rok 2010 – decyzją nr (...) z dnia 02.12.2010 r.,
- na rok 2011 – decyzją nr (...) z dnia 21.11.2011 r.

/dowód: decyzje – k. 298-300, 301-304, 305-308, 309-313, 314-317/

Przed Sądem Okręgowym we Wrocławiu toczyła się sprawa z powództwa M. H. przeciwko (...) Oddział Terenowy we W. o nakazanie pozwanej złożenia oświadczenia woli, którego treścią byłoby przeniesienie na rzecz powódki własności nieruchomości rolnej, na rzecz powódki M. H., na warunkach wynikających z wygranej przez powódkę przetargu, który został unieważniony z powodu przyjęcia, iż M. H. nie spełnia kryteriów rolnika indywidualnego w rozumieniu przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2013 r. w sprawie I C 1288/12 Sąd uwzględnił powództwo w całości. Wyrok ten jest nieprawomocny.

/bezsporne/

Powódka wniosła również do Sądu Okręgowego we Wrocławiu pozew przeciwko (...) Oddział Terenowy we W.o unieważnienie umów przetargów, do których nie została dopuszczona. Wyrokiem z dnia 8 marca 2013 r., wydanym w sprawie I C 1540/12, Sąd oddalił powództwo M. H.w całości. Wyrok nie jest prawomocny.

/bezsporne/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Stan faktyczny sprawy Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów przedłożonych przez strony, obejmujących m in. ogłoszenia o poszczególnych przetargach organizowanych przez pozwaną, protokoły z kwalifikacji, listy osób zakwalifikowanych do przetargów, protokołu z przetargów oraz wnoszone przez powódkę skargi i zastrzeżenia na czynności przetargowe.

W niniejszej sprawie powódka zgłosiła żądanie ustalenia, że jest ona rolnikiem indywidualnym oraz prowadzi gospodarstwo rolne w myśl przepisów art. 2 pkt 2, art. 5 ust. 1 i 6 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11.04.2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. z 2012, poz. 803). Ponadto domagała się ustalenia, że przysługiwało jej prawo do udziału w trzynastu przetargach ustnych ograniczonych, organizowanych przez stronę pozwaną – (...) Oddział Terenowy we W.na sprzedaż nieruchomości rolnych wchodzących w skład (...)Skarbu Państwa.

Podstawę prawną zgłoszonego żądania stanowił art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Z treści przytoczonego przepisu jednoznacznie wynika, że przesłanką merytoryczną powództwa wytoczonego na podstawie art. 189 k.p.c., jest istnienie po stronie powoda interesu prawnego w ustaleniu istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Oznacza to, że istnienie interesu prawnego decyduje o dopuszczalności badania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje, bądź nie istnieje. Zważywszy zatem na wyprzedzający, w stosunku do przesłanki zasadności powództwa, charakter przesłanki interesu prawnego, w pierwszej kolejności należało poddać pod ocenę, czy po stronie powódki M. H. zachodzi interes prawny w ustaleniu tego, że jest ona rolnikiem oraz prowadzi gospodarstwo rodzinne w myśl ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego oraz, że przysługiwało jej prawo do udziału w przetargach ustnych ograniczonych, ogłoszonych przez stronę pozwaną w miesiącach czerwcu i lipcu 2012 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie wskazywano, że o prawnym charakterze interesu, czyli o potrzebie wszczęcia oznaczonego postępowania i uzyskania oznaczonej treści orzeczenia decyduje, istniejąca obiektywnie, potrzeba ochrony sfery prawnej powoda. Tak pojmowany interes prawny może wynikać zarówno z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda, jak i też może zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, gdy określona sytuacja zagraża naruszeniem uprawnień przysługujących powodowi, bądź też stwarza wątpliwość co do ich istnienia czy realnej możliwości realizacji.

Sąd Najwyższy podkreślał także, że pojęcie interesu prawnego powinno być interpretowane z uwzględnieniem oceny, czy wynik postępowania doprowadzi do usunięcia niejasności i wątpliwości w tym zakresie i zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, a więc czy definitywnie zakończy istniejący spór ewentualnie, czy zapobiegnie takiemu sporowi w przyszłości (por. wyroki: z dnia 2 lutego 2006 r. II CK 395/05 niepubl., z dnia 30 listopada 2005 r. III CK 277/05 niepubl., z dnia 2 sierpnia 2007 r. V CSK 163/07 niepubl., z dnia 19 lutego 2002 r. IV CKN 769/00, OSNC 2003, Nr 1, poz. 13).

Powództwo z art. 189 k.p.c. musi być zatem celowe, ma bowiem spełniać realną funkcję prawną. Orzecznictwo ustaliło zasadę, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa dalej idącego, np. o zasądzenie świadczeń pieniężnych. Zasada ta opiera się na założeniach, że, po pierwsze, wydanie wyroku zasądającego możliwe jest, jeżeli także zostanie ustalona legitymacja czynna powoda, oraz, po drugie, że

wyrok tylko ustalający istnienie stosunku prawnego nie zapewni ostatecznej ochrony prawnej, ponieważ nie jest, w przeciwieństwie do wyroków zasądzających, - wykonalny w drodze egzekucji sądowej (por. wyrok Sądu najwyższego z dnia 22.11.2002 r., IV CKN 1519/00, LEX nr 78333).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd stanął na stanowisku, iż powódce nie przysługuje interes prawny do wystąpienia z powództwem o ustalenie, że jest ona rolnikiem i prowadzi gospodarstwo rodzinne w myśl przepisów ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego. Nie można dopatrzeć się również istnienia po stronie powódki interesu prawnego w ustaleniu, że przysługiwało jej prawo do uczestniczenia w opisanych w pozwie przetargach na sprzedaż nieruchomości, organizowanych przez (...) Oddział Terenowy we W.. Przede wszystkim zauważyć wypada, że oba zgłoszone w pozwie żądania dotyczą ustalenia faktu, nie zaś prawa czy też stosunku prawnego, jak wymaga tego przepis art. 189 k.p.c. Celem niniejszego powództwa jest zatem uzyskanie przez powódkę zapewnienia na przyszłość, że będzie jej przysługiwało prawo do udziału w ewentualnych przetargach organizowanych przez stronę pozwaną na sprzedaż nieruchomości rolnych Skarbu Państwa. W ocenie Sądu, taka konstrukcja pozwu jest niedopuszczalna w świetle obowiązujących przepisów oraz cytowanych powyższej orzeczeń. Nie można bowiem w trybie powództwa z art. 189 k.p.c. powoływać się na przyszły, hipotetyczny interes prawny. Słusznie zaznaczała strona pozwana, że nie jest przesądzone, czy będą ogłaszane przez nią dalsze przetargi oraz, że powódka będzie w dalszym ciągu właścicielką gospodarstwa rolnego, spełniającą warunki dopuszczenia jej do tych przetargów. Nie można zatem przesądzić w niniejszej sprawie, że M. H. będzie przysługiwało prawo do udziału w ewentualnych nowych przetargach, które w przyszłości mogą być ogłoszone przez (...) Oddział Terenowy we W..

Jednocześnie zaznaczyć należy, że wyrok uwzględniający powództwo w przedmiotowej sprawie, nie będzie wystarczający dla reaktywowania stanu, jaki miał miejsce przed odmową dopuszczenia powódki do spornych przetargów. Powódka, za pomocą wyroku ustalającego nie doprowadzi zatem do unieważnienia przetargów oraz zawartych w ich następstwie umów sprzedaży gruntów rolnych.

W świetle powyższego należało uznać, że zgłoszone żądania nie zasługują na uwzględnienie, albowiem sam skutek, jaki wywołałby prawomocny wyrok ustalający w tej sprawie, w istocie nie zapewniłby powódce wystarczającej ochrony jej prawnie chronionych interesów, nie doprowadzi on bowiem do definitywnego zakończenia sporu istniejącego, ani też prewencyjnego zapobieżenia powstaniu takiego sporu w przyszłości.

W toku niniejszego procesu powódka podnosiła, że wyczerpała już wszystkie możliwe środki prawne przeciwko stronie pozwanej, albowiem wytoczyła przeciwko pozwanej powództwo w sprawie o sygn. I C 1540/12 o unieważnienie siedmiu umów sprzedaży nieruchomości rolnych, zawartych w następstwie zorganizowanych przez pozwaną (...) przetargów, które wyrokiem Sadu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 8 marca 2013 r. zostało w całości oddalone.

W ocenie Sądu, z takim stanowiskiem nie można się zgodzić. Przyjąć należy, że wbrew twierdzeniom powódki, przysługuje jej dalej idący środek ochrony jej praw (aniżeli powództwo o ustalenie) tj. powództwo o zasądzenie odszkodowania, które w należyty sposób zabezpieczy interesy powódki. W procesie odszkodowawczym, badając zasadność zgłoszonego roszczenia, Sąd również musiałby ustalić (jako przesłankę uwzględnienia żądania), czy powódka jest rolnikiem indywidualnym oraz, czy miała prawo wziąć udział w spornych przetargach organizowanych przez stronę pozwaną.

Uznając zatem, że powódce nie przysługiwał interes prawny w domaganiu się ustalenia, że jest ona rolnikiem oraz przysługiwało jej prawo do udziału w przetargach szczegółowo opisanych w pozwie, Sąd w całości oddalił powództwo.

Z tych też względów Sąd oddalił wnioski dowodowe powódki oraz pozwanej o przesłuchanie w charakterze świadków A. K., H. K. oraz T. C., jak również pominął dowód z przesłuchania stron, albowiem przesądzając kwestię braku interesu prawnego po stronie powódki, nie było podstaw do merytorycznego badania zasadności zgłoszonego powództwa.

Orzeczenie o kosztach zawarte w punkcie II sentencji wyroku Sąd wydał na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., w myśl którego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego

dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Na zasądzone od powódki na rzecz pozwanego koszty składały się koszty zastępstwa procesowego, obliczone na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349, z późn. zmianami).

W świetle powyższego orzeczono jak w sentencji wyroku.